

het boomkruipertje in kluis, heb waargenomen is wel, dat de spechtmees zich omdraaide en den gladden beukenstam, den kop benedenwaarts gekeerd, even gemakkelijk afklauterde, als hij eerst naar boven was gegaan.

Van congesties of duizeligheid heeft hij geen last, want niet slechts, dat hij des daags op deze wijze met den kop nederwaarts zijn voedsel zoekt, hij slaapt ook dikwijls in die houding, even als sommige vleermuizen, hangende aan een takje.

Zij broeden dikwijls in de oude nesten van spechten, doch vernauwen dan eerst den ingang met leem en klei tot dat er een gaatje overblijft, juist groot genoeg, dat zij er in en uit kunnen kruipen.

Schuw is de spechtmees al evenmin als andere meessoorten, want hij zag me met zijn ronde bruine oogjes vertrouwelijk aan en vloog naar een nog dichter bij mij staande beuk, — en de equilibristische toeren begonnen op nieuw.

Veel komen de vogeltjes niet voor, en ze vereenigen zich niet tot groote troepen, zoodat ze dan ook niet gemakkelijk de aandacht trekken, waarom ik vermeen den lezers van de „Levende Natuur“ geen ondienst te doen met te beschrijven hoe onze gast is aangekleed.

Hij is iets grooter en forscher dan het boomkruipertje, zowat als een huismusch, op den rug leiblaauw van onderen geelbruin. Een zwarte streep strekt zich uit van de bek tot ver achter het oog.

Kin en keel zijn wit, de zijden en de onderste dekvederen van de staart kastanjebruin, de vleugels zwartgrijs en de bovenste staartvederen zwart. De snavel is vrij lang en puntig doch krachtig en zwart van kleur en de pootjes geelachtig.

Het kenmerk der geslachten is vrij moeilijk te zien, bij het wijfje is de oogenstreep wat smaller en wat lichter gekleurd dan bij het mannetje en zij is over 't geheel wat kleiner.

Ze zijn meer zwervers dan trekvogels en komen hier op de Veluwe meer voor dan in Holland.

Eenige jaren geleden heb ik er eens een onder mijn slagnet gevangen en eenige dagen in een kooi gehouden. Vogels in kleine kooitjes opsluiten behoort echter niet tot mijn liefhebberijen, het dartele en natuurlijke verdwijnt bij die gevangenen. Wél heb ik in mijn tuin een volière die pl.m. 75 kubieke meters inhoud heeft, maar de daarin rondvliegende zangers zijn alle zaadeters, vinken, keepen, sijzen, putters, gorzen enz. en bij hen behoort geen *Sitta caesia*, die uitsluitend insecten eet. Ik zond het beestje toen aan *Natura Artis Magistra* te Amsterdam en zag het bij mijne bezoeken aan die diergaarde nog menigmaal in zijn ruime verblijfplaats. De laatste maal te Amsterdam zijnde, zag ik de verblijfplaats door een anderen grooteren vogel bewoond, misschien is mijn boomklever dus wel bij zijne voorvaderen verzameld.

Heerde, Dec. 1901.

J. J. VAN HEEKEREN.

De Egels van Amstelveen.

Even voorbij de plek waar de weg van Amsterdam naar Amstelveen zijn tweede kniebocht maakt, voert een smal wegje, het Karselaantje geheeten, naar een uitgestrekte veenderij.

Daar stampt en fluit al sedert jaren de baggermolen, dat het dreunt en trilt over de stille vlakte; maar 't zal niet lang meer duren. Allengs verdwijnt het groene land, nog enkele smalle strooken drijven op den grooten plas; met elken zomer worden ook die lange bleeke reepen smaller, en al dunner en dunner wordt de turflaag, die ze dragen. Eindelijk wordt het laatste brokje land gevild en opgesneden; en het groote meer ligt stil te wachten, tot er weer een andere stoommachine komt om opnieuw tot land te maken, wat pas van land tot water werd.

Een hooge en breede zwarte dijk van molm, eerst donkerbruin en week als koffiedik, is nu al vast en droog, en 's zomers bont van al de wilde

bloemen; hij omsluit den nieuwen veenplas. En aan de buitenhelling van dienzelfden veendijk was het, dat mijn egels woonden.

Een wonderlandje is het, dat zij kozen. Verbeeld u, daar ten oosten van de veenplas ligt weer een uitgestrekte poel, de poel van Amstelveen, bij 't schaatsenrijdend Amsterdam heel wel bekend. En tusschen poel en plas rijst die breede dijk. Steil loopt hij af naar binnen naar den nieuwen plas, zacht glooiend naar den ouden poel, en daar heel onder aan zijn voet, glijdt zachtjes aan het land in 't water en vormt er een breede strook, die land is en toch ook niet.

't Was deze zoom van twijfelachtig land, die mij in het eerst naar het Egellandje lokte. De stafkaart gaf zoo duidelijk aan, met streepjes op donker fond, dat daar moerassig veen moest zijn, en dit belooft altijd iets. En 't was er, en 't gaf, wat het beloofde. Zonnedaauw in overvloed en orchideeën, roode met gevlekte bladeren en witte geurige

orchideeën en heele bosschen van hooge wolfsmelk, botergeel in 't voorjaar.

't Veenmos dekte er verraderlijke gaten, en 't landje was berucht in den heelen omtrek. Eens was er iemand ingezakt en nooit weer uitgekomen; dat wist iedereen, al wist niemand ook te zeggen, wie 't was en wanneer 't gebeurde. Maar de legende deed veel goeds aan 't landje, aan de bloemen, aan de egels, die er huisden en aan de vogels die er broedden; want nu waren ze veilig voor de lieve boerenjeugd, die zoo dom en wreed kan zijn met planten en met dieren.

Zoo kon 't gebeuren, dat ik daar, vlak bij de drukke veenderij, al op mijn eersten tocht, bij klaarlichten dag tot mijn groote verbazing dieren aantrof, die anders alleen in stille streken voorkomen en zich daar nog liefst alleen bij nacht vertoonden.

De eerste egel, dien ik ontdekte, was een reus in zijn soort, een kerel van 3 decimeter, dunkt me. Ik wist eerst niet, wat ik zag, toen 't dier vlak voor mijn voeten kwam aansukkelen. Zoo dra 't mij in 't oog kreeg, rolde het zich op en ik kon den merkwaardigen en onaantastbaren prikkelbal bewonderen, waarin het in een oogwenk verkeerde.

Dat ik het dier opmerkte, was zoo'n wonder niet. In zulk land moet je wel voortdurend voor je voeten kijken, anders zak je elk oogenblik tot aan de knieën in 't bruine veenwater.

Eigenlijk was deze wandeling door 't veen een verkenningstocht; ik was geheel alleen, had zelfs geen plantenbus bij mij; een stevige wandelstok vormde mijn eenige uitrusting. Geen haar op mijn hoofd, dat er aan dacht, den egel mee te nemen of ook maar een beetje te plagen. Wel wilde ik graag het ontrollen eens zien, want dat vind ik altijd een allerkoddigst geval. De gezichtsuitdrukking van zoo'n egel, op 't oogenblik, dat het snuitje uit de beschermende stekels te voorschijn komt, is zoo in-komiek, zoo grappig-droevig, dat ik er dikwijls in mijn eentje bij heb staan lachen. Ik denk, dat oorzaak van het telkens veranderen van die egel-physionomie ligt in de

rimpels, die het dier beurtelings rondom zijn snuit en boven zijn oogen samentrekt of gladstrijkt. 't Is waarlijk of Egeltje, die toch zoo'n gelijkmatig kalme natuur heeft en die de meeste wereldsche zaken zoo gelijkmoedig-wijsgeerig opneemt, bij 't ontrollen nu eens vreeselijk boos kijkt en dan weer zoo onnoozel glimlacht; net een bezembindersjongen op de heide, aan wie je een dubbeltje voorhoudt, maar die dit niet durft aanpakken, denkelijk, omdat hij meent, dat je hem voor den gek houdt.

Maar die egel daar op 't veenmos vlak onder 't elzenstruikje, dat met zijn jong blad hem half aan mijn gezicht onttrok, liet lang op zich wachten. Hij was ingerold en bleef volharden. Hij dacht waarschijnlijk: „Ik wil eens kijken wie van ons beiden het beste den tijd heeft. Ik vertrouw dat heer met zijn knuppel niet. Als ik doodgeslagen moet worden, is 't altijd nog vroeg genoeg.”

Nu daar had het dier volkomen gelijk in. Hij kon ook niet weten, dat ik alleen zijn grappig snuitje met de mooie zwarte oogjes eens wou zien, en op zijn hoogst zoo onbescheiden zou geweest zijn, voor 't geval heer egel weg ging draven, hem eens te volgen, om uit te vorschien, waar hij, dien

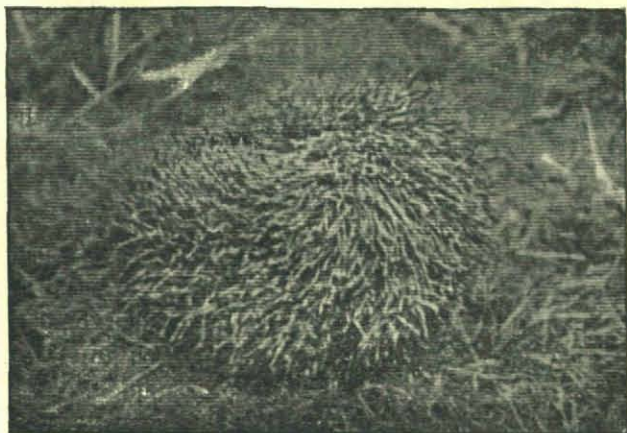
Egelheim aan den Poel. Teekening van C. L. DAKE Jr.

ik voor een vriend van 't droge element hield, hier in dit natte landje zijn woning zou hebben opgeslagen. Na een klein kwartiertje, ik ging er bij op de hurken zitten, lag de egel nog net zoo lekker opgerold, als op 't oogenblik, dat ik hem zijn manoeuvre had zien volbrengen. Een zwak en regelmatig geluidje, iets als een fatsoenlijk snurkje, deed mij een oogenblik denken, dat hij kalmpjes een dutje was gaan doen, maar het was niets anders dan zijn ademhaling, die de pennen iets of wat deed trillen.

't Zaakje begon mij te langdurig te worden en, nu ik hem door stil te zitten toch niet aan 't verstand kon brengen, dat ik niets kwaads in den zin had, wilde ik hem in elk geval eens toonen, dat het niet de eerste de beste was, voor wie hij daar zijn alzijdig sperenschild in positie bracht. Ik zou hem eens laten gevoelen, dat zelfs zoo'n machtig mooie verdedigingsmethode een zwakke stee bezat.

Eerst floot ik even heel zacht en snel. De egel schokte. Nog eens; bij elk fluitje, trok 't lichaam saam, als werd het aangeraakt door een electrisch voorwerp. Hij was goed wakker en op zijn hoede. Wellicht rook hij mij, al was zijn snuitje diep ver-

De opgerolde Egel. (Foto van C. KEARTON).

borgen. Het kuiltje in den bal toonde aan, waar dat gevoelige snuitje school; ik draaide met mijn stok den prikkelbal zoo, dat de snuit naar onder kwam te liggen. Nu streek ik met de hand de stekels flink weg naar achter en drukte daarop die hand plat neer; met den stok rolde ik den egel om; terwijl ik tegen zijn rug bleef drukken.

Op deze wijze krijgt men 't dier gemakkelijk op de hand. Er is weinig gevaar voor bezeeren ook, daar het gewicht van den egel nu belet, dat de rugstekels zich opheffen. Wel zijn er een aantal stekels, die niet naar achter steken, maar schuin op de richting der overige staan; doch deze hinderen niet, daar ze op de zijden en in den nek van den egel geplaatst zijn en niet op den rug.

Mijn egel vond het blijkbaar erg naar, zoo van de wereld getild te worden; hij richtte alle stekels op en de dwarse staken bits naar mijn hand, maar raken deden ze niet. Er was zelfs geluid te bespeuren, iets van 't geratel, dat een echt stekelvarken met zijn pennen maakt.

Na hem eventjes op en neer getild te hebben, mocht hij weer op den veiligen veenbodem rusten; en of 't beest begreep, dat hij met een tegenstander te doen had, die zijn eenigst verdedigingsmiddel al heel weinig achtte, ontrolde hij zich heel snel en zette het op een loopen.

Nu is een egel geen snelvoeter en een heel kluchtig marcheerder; de mijne bleek bovendien wat zenuwachtig door zijn ontmoeting met een mensch; zoodat zijn snelle gang, eigenlijk een slingerend voortrollen, een isegrim aan 't lachen zou hebben gemaakt.

Heel slim was mijn dravend egeltje ook al niet; hij bracht me rechtstreeks naar zijn hol en ik

hoorde uit den bladerhoop onder 't elzenboschje een tevreden geknor opstijgen, dat heel duidelijk te verstaan gaf: „Gelukkig dat ik er ben; dat was me een gevaarlijk avontuur; ik ga er vooreerst bij daglicht niet weer uit, brr, brr, knurre, knurre, hier is 't beter!”

Maar de goede sukkel zou dien dag nog meer en niet zeer aangename ervaringen opdoen. Dan had hij zijn nestplaats ook maar niet zoo onbezonnen moeten verraden.

Mijn stok schoof voorzichtig de opeengepakte bladeren op zij; laag op laag werd opgelicht en steeds duidelijker klonk een vreemd gerommel. Dat was de alarmkreet van den egel. Maar wie zou hem, den mopperigen kluzenaar, te hulp komen? Qui ne pense qu' à soi quand sa fortune est bonne, dans le malheur n'a point d'amis, dat leerden wij op school al.

Maar zoo erg als Thomas in de fabel, verging het den egel deze keer niet. Met beide handen groef ik de laatste laag bladeren weg en daaronder, in een ondiepe holte, lag onze vriend, heel zacht en warm in zijn goed gevoerd nest. Hij had maar weer zijn heul en troost gezocht in den bolvorm. Toch genoot zijn lijfmiddeltje niet meer zijn volle vertrouwen, scheen het; want er liep van tijd tot tijd een rilling door de pennen, de stekels in de zijkanten van de groote spier, die als een pantser zijn lichaam omgeeft, rimpelden keer op keer, en dan deden de stekels uitvallen naar links en naar rechts en kwamen kris kras door elkaar te staan. Geen dingetje om zonder handschoenen of hulpmiddeltjes aan te pakken!

Daar had ik dan ook in 't geheel geen plan meer op. Ja, als in een egelhart eenig gevoel kan bestaan, een gevoel van blijdschap na 't gelukkig en wonderlijk

Na het ontrollen. (Foto van C. KEARTON).

ontsnappen van een groot gevaar, dan moet mijn egel zich gevoeld hebben als een arme drommel, die met hongerige maag in een afgrond valt en daarbij ongedeerd en onbezeerd in een gratis gaarkeuken te recht komt. Want, hoe ik er toe kwam weet

ik niet, ik lei een van mijn boterhammen met leverworst bij hem in 't nest en dekte hem daarna weer warmpjes toe; misschien was 't om vergoeding te geven voor den angst, die ik hem had doen beleven.

Maar nu kwam ik zelf voor een raar geval te staan. De grond was volkomen droog op de plek van 't egelnest; geen twintig pas daar vandaan evenwel, gluurde overal in 't rond het bruine sap tusschen de planten door, of een bleekgroen dekentje van veenmos verried pas dichtgegroeide gaten.

Toch was ik droogvoets bij 't nest gekomen; er moest dus een paadje bestaan, waarlangs de egel mij naar dit droge gedeelte, naar dit stevige eilandje had gevoerd. Toen ik eens goed rondkeek, bemerkte ik tot mijn verwondering, dat ik beland was op een plek, die ik al dikwijls had trachten te bereiken; maar elke poging om tot deze boschjes door te dringen was tot nu toe afgestuit op een breede kuil met veenmos, op moerassige rietzoden en meer dergelijk onbetrouwbaar goedje.

Met heel veel moeite, door mijn eigen spoor op te zoeken en te volgen, door te peilen en te tasten met mijn stok, waar geen spoor van mijn voeten op gras of struikjes te vinden was, kwam ik weer op de plek waar ik den egel het eerst had opgemerkt. Om het droge pad naar 't egelland goed te onthouden, deed ik den tocht nog eens, nu zonder egel als gids.

Het egelpad was breeder dan ik dacht, en voor wie 't kende gemakkelijk te volgen, er was zelfs iets van een wagenspoor op te ontdekken. Waarschijnlijk was het een weg door het moeras, in vroeger tijd opgehoogd, om de elzenboschjes van 't droge gedeelte te kunnen bereiken.

Voor de tweede maal stond ik nu voor het egelnest en zoo waar — ik had te dikwijls egels in huis gehad, om mij te kunnen vergissen in hun geluiden — mijn egel was aan 't eten.

Of het bloot toeval was, of wel, dat dit geluid ook door andere egels werd gehoord en verstaan, weet ik niet, maar zeker is het, dat ik, luisterende naar 't geen binnen in 't nest gebeurde, het zachte tuf-tuf van een tweeden egel vernam, die uit een anderen bladerhoop niet ver van daar kwam opduiken. Deze was aanmerkelijk kleiner dan mijn eerste ontmoeting. En ofschoon de gissing op dat moment wat stout was, — later bleek mij dat ik goed had geraden — begroette ik de kleinere egel als het wijfje van den reus. Wel woonden ze niet samen in één huis, zooals brave echtgenooten behooren te doen; maar zoo'n tweehuizigheid komt bij egels heel dikwijls voor; man en wijfje betrekken ieder een aparte woning in elkaars nabijheid; er zijn er echter ook, die hun afkeer van gezelligheid in zooverre overwonnen hebben, dat ze tenminste een korten tijd elkaars gezelschap verdragen.

Vrouw Egel scheen in 't geheel geen verstand van menschen te hebben; terwijl ik onbeweeglijk stond, besnuffelde ze mijn laarzen en ik verwachtte al, dat ze probeeren zou, haar tanden in het leer te zetten; maar ze was verstandig genoeg, het te laten.

Een kleine beweging, een kuch of een nies van het ding, dat zij voor een boomstam of zoo iets hield, deed haar schokken; het neusje kwam omhoog, ze keek mij met de heldere zwarte oogjes even goedmoedig aan; van de boosheid der menschen had ze blijkbaar nog geen ondervinding. Maar toen ik mij langzaam bukte en de hand uitstak om te beproeven haar aan te raken en te streelen, toen scheen ze opeens een herinnering te krijgen aan iets gevaarlijks, en op een koddig slinger-sukkeldrafje ging zij er van door, naar haar nest.

Wordt vervolgd. *h.* 24.

E. HEIMANS.

Over Kefir en eenige daarvan gevormde preparaten.

¶ nder Kefir verstaat men een uit melk gevormde drank, of ook wel het melkferment, in gebruik bij de Kaukasische bergstammen.

Een ferment is een chemische verbinding, (dus een onbewerktuigde, d. w. z. doode stof), die, in kleine hoeveelheden bij sommige stoffen gevoegd, deze, onder opname van water, ontleden.

Kefir is naar alle waarschijnlijkheid een verbeterde vorm van „koumijs“. De volgende overleving pleit zeer sterk voor deze opvatting.

De nomaden in Centraal-Azië maakten vroeger hun „koumijs“, hun voornaamste, misschien eenige

drank, door middel van merrie-melk. 't Zijn de bewoners van den Kaukasus, die 't eerst in deze bereiding eene verandering hebben gebracht, door, in plaats van merrie-melk, geite- of koemelk te gebruiken. Zij bereidden hun drank in eikenhouten vaten, die nimmer werden gereinigd, maar na afloop van de gisting, gedeeltelijk geledigd werden. Door 't optreden van onaangename nevenwerkingen bleek deze methode aanleiding te geven tot een slecht product, dat spoedig bedierf.

Daarom voegden zij een lebmaag bij de melk met het ferment in het eikenhouten vat en lieten